

Eläköön siemenkerääjät ja ylläpitoviljelijät!

Kiitokset siemenkerääjille, myös mattimyöhäisille, joiden siemenet saapuvat marraskuun lopun jälkeen. Ne vastaanotetaan silti kernaasti siemenluetteloon. Kaikkein tärkeimpiä ovat vanhat maatiaiskannat ja useita vuosikymmeniä vanhaa kantaa edustavat siemenet.

Kirjoittakaa kantatiedot, välittäkää isoätien tarinat.

Erityisesti uskollisesti joka vuosi lähetettävät, samoja vanhoja kantoja edustavat siemenet ovat kullannarvoisen aarre. Niistä voi muodostua klassikoita, kun niiden tarina ja polveutuminen tunnetaan. Tällaiset siemenet voidaan nimetä tarinaansa vastaavasti, ja niin on tähän mennessä tehtykin. Viime vuonna vuoden maatiaiskasvia harjaneilikkaa oli nimetty paikkakuntien mukaan ja sitten oli ikivanha Nobel-kirjailija F. E. Sillanpään lapsuudenkodin pihasta peräisin oleva 'Miina'. Jos Sinulla on tällainen vanha siemenaarre, jolla on tarina ja joka vuosi toisensa jälkeen palautuu siemenluetteloon tilaajien saataville, ehdota sille nimeä! Nimeksi sopii henkilön, talon tai paikan nimi, joka on olennaisesti vaikuttanut tämän kasvin historiaan ja säilymiseen. Nimi on helpompi muistaa kuin tilausnumero ja kannasta tulee yksilöllinen.

Uudet kerääjät toivotetaan lämpimästi tervetulleiksi mukaan.

Siementen keräämistä voi kokeilla useimmista avopölytteisistä (ei F1 hybridikasveja) ja tekijänoikeuksista vapaista kasveista, joita toivomme tulevaisuudessakin olevan riittävästi saatavilla. Maatiaisen siemenluettelon kasvit ovat tällaisia vanhoja kantoja ja lajikkeita. Nekin siemenluetteloon valikoidut vihannesten siemenet, jotka eivät ole jäsenten puutarhoista, on valikoitu avopölytteisten mieluusti vanhojen lajikkeiden joukosta. Tarkoituksena on, että niistä voisi kokeilla ottaa siemeniä omaan käyttöön, vaihtoihin ja lähetettäväksi Maatiaisen siemenvälitykseen. Tänä vuonna valikoimassa on muiden muassa kurpitsaa ja jääsalaattia, mausteenaan värikkäitä, mutta aikaisia paprikoita sekä chiliä, tulisuu

taurinkoiselle patiolle. Kokeilkaa kurpitsoita, jotka soveltuvat isoine siemenineen lastenkin kylvettäväksi. Raportoikaa kokemuksistanne!

Kun haluat erikoisia geenivarasiemeniä, muista myös geenipankit,

joista meidän oloihimme parhaiten sopiva on Nordgen. Sieltä voi tilata kotitarvekäyttöön pienen määrän haluamaansa lajia viljoja, vihanneksia, yrtejä, perunoita ym. Tutki omalle paikkakunnalle soveltuvien aineistojen saatavuuksia SESTO-tietokannasta. Toimitusaika voi olla pitkä. Jos Sinulla ei ole tietokonetta, mene kirjastoon ja pyydä rohkeasti apua. Samalla voit ehdottaa, että tilaavat kirjastoon Maatiainen-lehden.

Siemeniä meille pakkaavan ja lähettävän Pirkko Kukkolan terveisiä:

Pistäkää jouluruusun ja metsälappikellon siemeniä ruukkuun heti kun ne ovat teille kevättalvella tilauksissa saapuneet. Ruukussa voi kernaasti olla pohjalla puhdasta hiekkaa, kylvömultaa tms. sekä kosteutta. Sen päälle ripotellaan siemenet, yleensä pari millimetriä multaa vielä päälle ja harsokin, jos on. Se estää siementen huuhtoutumista lumen sulaessa. Tämä laitos viedään lumihangon suojaan. Lumihangon puutteessa hätäratkaisuja voi kehittää vanhoista joulukuusista, kuusten oksista, säkkikankaasta ja tanniinisista vaahteran ja tammen lehivistä. Samat ohjeet pätevät muillekin kylmäkäsiteltäville siemenille, joiden siemenpussissa lukee kylvö syksyllä ulos.

Pirkon jouluruusut (*Helleborus niger*) ovat talvehtineet ulkona Etelä-Suomessa hyvin jo useita vuosia sekä kylväytyneet. Sen todistavat kymmenet lähistön pikkutaimet. Runsaimmasta yksilöstä laskettiin tammikuun alussa 80 nuppua tai kukkaa. Siitä tulee aika mahtava puska. Pieni herttainen ripsureunainen sinivioletti metsälappikello maatiaisen luettelossa on vanhaa yli sata vuotta vanhaa kantaa Hämeen Aulangolta. Toivomme teidät ottavan nämä omaksenne. Niiden alkuperästä voi kertoa vaikka tarinan lapsenlapsille!

Maija Manninen

Sisko ja Jon Chase puutarhassaan

Siemenestä se askaa

”Vuoden siemenkuningatar! Semmoista titteliä minulla ei vielä ole ollutkaan!”, Sisko Chase nauraa kuullessaan, että Maataisen toiminnanjohtaja Majja Manninen on nimenyt hänet vuoden siemenkuningattareksi. Tämä epävirallinen titteli on Siskolle annettu ilmeisen hyvästä siemenkerääjän urasta. Maataisen siemenvälityksen kautta moni pääsee nauttimaan useiden ahkerien kerääjien työn tuloksista.

Sisko Chasen puutarhaharrastus juontaa juurensa jo vuosikymmenten taakse. Nykyään puutarha kukoistaa Helsingin Vartiokylässä omalla pihalla sekä Porvoon ”siirtolapuutarhatontilla”, jonne ei suunnitelmista huolimatta tullutkaan taloa, mutta viljelykset kuitenkin. Maataisen jäsen Sisko on ollut parikymmentä vuotta.

”Taimipäivillä olen käynyt säännöllisesti ja sitten jossain vaiheessa aloin kerätä siemeniäkin. Pidän itse siementen kasvattamisesta ja uusien lajien kokeilemisesta, erityisesti perennojen. Siemeniä välittämällä iloa ihanista aarteista voi levittää muillekin.” Sisko kertoo. Sisko on erikoistunut kukkiin ja puoliso Jon hoitaa hyötykasvipuolen.

Susan Wilander

Vanhoja tuttuja ja uusia erikoisuuksia

”Olen askartelunohjaaja ammatiltani. Siementen puhdistaminen sopii minulle siksi hyvin, se on sellaista mukavaa näpertelyä ja rentouttavaa käsillä tekemistä. Kaunokurjenmieikka on yksi lempisiemenistäni, samoin mooseksenpalavapensas, jonka siemenet ovat todella kauniita. Paratiisililjat ovat myös helppoja kerätä ja pensaskärhöstä tulee valtavasti siemeniä.” Sisko sanoo. Sisko kerää siemeniä yleensä 15-20 eri kasvista.

”Olen löytänyt Maataisen siemenluettelosta mielenkiintoisia kasvierikoisuuksia. Kun ne saa kasvamaan ja kukkimaan, haluaa ilon niistä välittää muillekin. Monen vuoden yrityksen jälkeen sain nyt

sinikämminen kasvamaan laittamalla niitä vain syksyllä maahan. Keinotekoinen kylmäkäsitely ei niillä onnistunut. Pärskäjuurista tuli viime keväänä pieniä taimia. Jaloängelmää olen kerännyt omista kasveistani ja se on itänyt todella hyvin”.

Siemenestä kasvattaen saa lajeja, joita ei taimina myydä

”Perennoja olen kylvänyt syksyllä jo viidentoista vuoden ajan kylvölaatikoihin. Ne ovat helppoja – keväällä sitten katsotaan mitä sieltä nousee!” Sisko nauraa. ”Vaikka siemenpussista itäisi vain kaksi taimea, sekin on jo kotiin päin – halvempaa kuin ostaa taimia. Se onkin siemenkylvössä ihanaa: kun itäminen onnistuu voi saada paljon taimia todella edullisesti. Niitä riittää sitten taimipäiville, kavereille ja naapureillekin.”

Maataisen siemenluettelosta löytyy tänäkin vuonna monia vanhoja suosikkeja sekä uusia mielenkiintoisia tuttavuuksia. Rohkeasti vain kokeilemaan ja nauttimaan uusien kasvien tuomasta ilosta! Lisätietoja etsivälle erinomainen opas siementenkeräämiseen ja kasvien kasvattamiseen siemenestä on Josie Jefferyn kirja ”Siementen kerääminen, säilyttäminen ja vaihtaminen” (Nemo 2013). Maataisenkin useampaan kertaan mainitsevasta kirjasta löytyy perusteelliset tiedot sekä siementen keräämisestä, säilyttämisestä, vaihtamisesta, siemenpankin perustamisesta että siementen kasvattamisesta. Eksoottisemmista lajeista kiinnostuneita auttaa Deborah Petersonin ja Millicent Selsamin kirja ”Kaikki kasvamaan!” (Karisto 2009). Kirjoittajat kertovat ruokakaupan vihannesosaston tunteammampienkin lajien kasvatuksesta siemenestä tai mukulasta lähtien.

Susan Wilander

Top 5 -vinkit siementen keräämiseen:

- Kerää kuivalla säällä
- Kerää kypsänä; kun siemenet ovat kovia, ruskeita tai mustia ja varisevat helposti
- Kuivata siemenet
- Pussita siemenet
- Merkitse pusseihin tiedot: nimi, kanta, alkuperä, kukinnon väri

Top 5 -vinkit siementen kylvämiseen:

- Tarkista siemenen itämisvaatimukset (kylmäkäsitellyt, liotus, tms.)
- Käytä taimi- tai kylvömultaa
- Pidä kylvös tasaisen kosteana, muttei märkinä
- Huolehdi sopivasta lämmöstä ja valosta
- Kouli taimet kun toinen lehtipari on kasvanut